

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program (U2017/03537/GV), yttrande till utbildningsdepartementet

Ärende

Linköpings kommun har av utbildningsdepartementet inbjudits att lämna synpunkter på förslag och bedömningar i promemorian *Ökade möjligheter till grundläggande behörighet och ett estetiskt ämne i alla nationella program (U2017/03537/GV)*.

Linköpings kommun lämnar synpunkter på utredningens förslag avseende punkterna:

- **4.1** Alla yrkesprogram ska innehålla de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan
- **4.2** Yrkesprogrammets omfattning utökas upp till 2 800 gymnasiepoäng
- **4.6** Regleringen av den garanterade undervisningstiden vid arbetsplatsförlagt lärande ska justeras
- **4.11** Bidraget till fristående skolor ska i vissa fall kunna minskas
- **5.0** Ett estetiskt ämne ska ingå i alla nationella program i gymnasieskolan

Det ska bli lättare att få grundläggande behörighet på ett yrkesprogram

4.1 Alla yrkesprogram ska innehålla de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan

Förslag: Alla yrkesprogram ska innehålla de kurser som krävs för att eleverna ska uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå. Yrkesprogrammen ska även i fortsättningen utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Linköpings kommuns yttrande:

Linköpings kommun anser att det är angeläget att locka fler elever att söka till yrkesutbildningar inom gymnasieskolan. Att erbjuda eleverna ökade möjligheter att inom ramen för ett yrkesprogram läsa till grundläggande högskolebehörighet är ett led i att stärka yrkesutbildningarnas attraktivitet.

Det sjunkande intresset för yrkesutbildningar är dock en realitet i hela OECD-området. Ungdomars gymnasieval är en mångfacetterad process där flera faktorer spelar in, att alla yrkesprogram ska innehålla de kurser som krävs för att ge grundläggande högskolebehörighet innebär således inte självklart att antalet elever på yrkesprogram kommer att öka. Det är därför viktigt att även fortsättningsvis arbeta med andra riktade insatser för att öka yrkesutbildningarnas status, kvalitet och attraktionskraft.

4.2 Yrkesprogrammets omfattning utökas upp till 2 800 gymnasiepoäng

Förslag: Yrkesprogrammen barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet ska utökas till 2 700 gymnasiepoäng och övriga yrkesprogram ska utökas till 2 800 gymnasiepoäng. Med ett fullständigt program i gymnasieskolan ska avses betyg från kurser och ett gymnasiearbete i en omfattning om 2 500–2 800 gymnasiepoäng enligt en individuell studieplan.

I den poängplan som anges i bilaga 2 till skollagen ska kurser som inom ramen för ett yrkesprogram ger grundläggande behörighet läggas till. Kurser i svenska eller svenska som andraspråk och engelska ska ingå i sådan utsträckning att eleven uppnår grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå. Samtliga yrkesprogram i gymnasieskolan ska fortfarande vara avsedda att genomgå på tre läsår och inom samma lärotider som i dag. Huvudmannen ska dock få besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev i gymnasieskolan ska få fördelas över längre tid än tre år, om eleven läser ett yrkesprogram och det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i de kurser som eleven läser och som krävs för att eleven ska uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

Det ska tydliggöras i gymnasieskolans läroplan att det är skolans ansvar att varje elev på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå de kunskaper som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

Bedömning: Det bör framgå av yrkesprogrammets examensmål att programmen ska ge goda möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet.

Linköpings kommuns yttrande:

Ett av gymnasieskolans uppdrag är att utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet (Skollagen, 15 kap, 2-3 §§). En utökning av yrkesprogrammets omfattning från 2500 poäng till 2700 respektive 2800 poäng kan riskera att inverka på genomströmningen på yrkesprogrammen. Den gymnasiala yrkesutbildningens förmåga att möta arbetsmarknadens behov påverkas i hög grad av hur stor andel som slutför programmen. Jämfört med de högskoleförberedande programmen är genomströmningen på yrkesprogrammen lägre. En utökning av yrkesprogrammets omfattning riskerar att ytterligare bidra till denna skillnad vilket i förlängningen även kan komma att innebära ökade kostnader för kommunerna.

4.6 Regleringen av den garanterade undervisningstiden vid arbetsplatsförlagt lärande ska justeras

Förslag: Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara den garanterade undervisningstid som i genomsnitt fördelas per vecka när utbildning som motsvarar den som genomförs på en arbetsplats i stället förläggs till skolan.

Linköpings kommuns yttrande:

Att omfattningen av det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) föreslås ställas i relation till utbildningens omfattning riskerar att inverka på den skolförlagda undervisningen i yrkesämnen om inte moment i de gymnasiegemensamma ämnena kan genomföras

som APL. Inom flera program är den skolförlagda delen av undervisningen i yrkesämnen viktig för att kunna träna på moment inför APL.

4.11 Bidraget till fristående skolor ska i vissa fall kunna minskas

Förslag: Om elevens hemkommun fördelar mindre resurser till de kommunala skolenheterna, eftersom elever har valt bort kurser som krävs för att eleverna ska uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå, får det bidrag som hemkommunen ska lämna till de enskilda huvudmännen minskas på motsvarande sätt för sådana bortvalda kurser.

Linköpings kommuns yttrande:

Förslaget medför en ökad administration för kommunerna och är därigenom kostnadsdrivande. För att ersättningen till fristående gymnasieskolor ska bli korrekt måste varje elevs individuella studieplan ligga till grund för hemkommunens grundbelopp den enskilda huvudmannen. För att kommunerna ska kunna ha möjlighet att fördela resurser på lika villkor behöver förslaget kompletteras med en bestämmelse avseende fristående gymnasieskolors skyldighet att tillhandahålla den dokumentation som krävs för att hemkommunen ska kunna anpassa resursfördelningen utefter gymnasieprogrammets varierande omfattning. Detta exempelvis genom att tillhandahålla elevernas individuella studieplaner.

Ett estetiskt ämne ska ingå i alla nationella program i gymnasieskolan

Förslag: Ett estetiskt ämne som benämns estetiska uttryck och som omfattar 50 gymnasiepoäng, ska ingå bland de gymnasiegemensamma ämnena i alla nationella program i gymnasieskolan, utom i det estetiska programmet. På estetiska programmet ska istället karaktärsämnena estetisk kommunikation samt konst och kultur ingå.

Omfattningen på ämnen genom vilket det estetiska programmet får sin karaktär ska ökas från 1 050 till 1 100 gymnasiepoäng.

Gymnasiearbetets omfattning ska minskas från 100 gymnasiepoäng till 50 gymnasiepoäng.

Statens skolverk ska få i uppdrag att utarbeta en ämnesplan för ämnet estetiska uttryck och att se över estetiska programmets karaktärsämnen. Skolverket ska även få i uppdrag att när det gäller gymnasiearbetet se över och vid behov föreslå ändringar av de nationella programmets examensmål samt att utforma stöd- och kommentarmaterial om examensarbetet och examensmålen.

Linköpings kommuns yttrande:

Linköpings kommun anser att det är positivt att fler elever ges möjlighet att utveckla förmågan att kommunicera genom estetiska uttrycksformer. Ett införande av ett estetiskt ämne i alla nationella program breddar kunskapsinnehållet i programmen där ökade möjligheter till kreativitet och skapande även kan få positiva synergieffekter inom fler ämnen i gymnasieskolan.

I avsnitt 8.2.1 konstateras att införandet av ett estetiskt ämne omfattande 50 poäng inte innebär någon ökad kostnad för kommunerna, detta då gymnasiearbetet reduceras i motsvarande grad. Det är svårt att bedöma ekonomiska konsekvenser av införandet av ett estetiskt ämne utifrån promemorians skrivelser. Undervisning i

estetiska ämnen kräver ofta specifika utbildningslokaler och specifik utrustning som inte finns på alla gymnasieskolor. Undervisningen sker dessutom ofta i mindre grupper. Mot denna bakgrund finns det anledning att anta att införandet av ett estetiskt ämne kommer medföra ökade kostnader för kommunerna.

Intentionen med gymnasiearbetet inom yrkesprogrammen är att visa att eleven är förberedd för det yrkesområde som gäller för den valda yrkesutgången. Det ska pröva elevens förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom yrkesområdet. För de högskoleförberedande programmen är gymnasiearbetet på samma sätt ett kvitto för att eleven är förberedd för vidare studier inom högskolan. Att halvera omfattningen av gymnasiearbetet med bibehållen ambitionsnivå där arbetet ska utgöra en summering av elevens utbildning i gymnasieskolan kan bli problematiskt, framförallt inom yrkesprogram där gymnasiearbetet även fyller en funktion i att kvalitetssäkra yrkesutbildningen.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsens ordförande